

DOF

Dansk Ornitologisk Vestsjælland

Formanden Møllebakken 16

4400 Kalundborg

e-mail magnusbang@hansen.tdcadsl.dk

tlf 59565711

MODTAGET

30 MRS. 2005

13 55

Den Centrale Indlevering

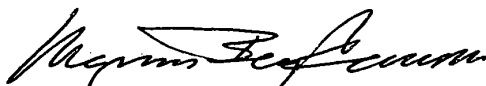
Marts 2005

Til Miljøudvalget
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

Hermed afleverer vi til udvalgets orientering 40 stk. rapport af marts 2005 vedr. Pilotprojekt
NATURPARK ÅMOSEN, Oversigt over fugle og fuglelokaliteter i undersøgelsesområderne.

Rapporten er udarbejdet af vor forening i forbindelse med arbejdet, som 9 lokale kommuner m.fl.
Udfører i det første halvår 2005 til beskrivelse af naturværdierne og disses benyttelse i det store
Åmoseområde.

Med venlig hilsen

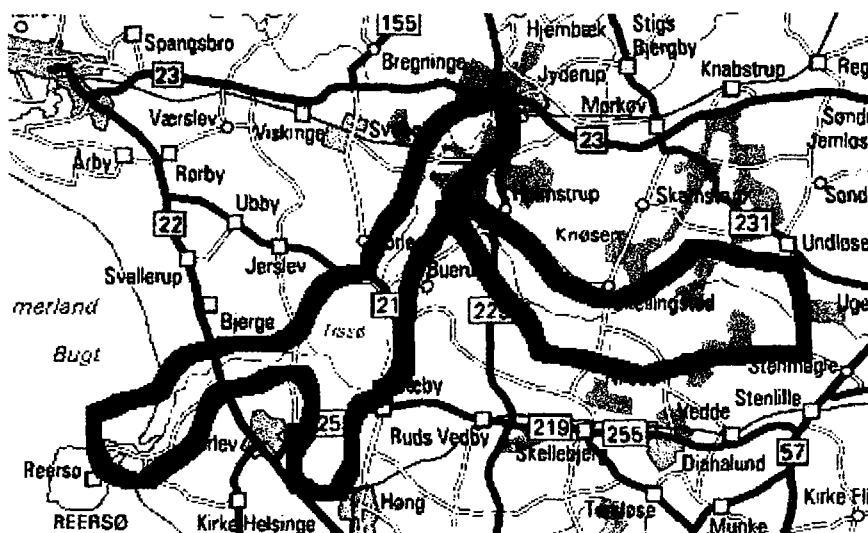

Magnus Bang Hansen

DOF VESTSJÆLLAND

lokalfdeling af Dansk Ornitologisk Forening

magnusbang@hansen.tdcadsl.dk

Pilotprojekt "Naturpark Amosen"

Oversigt over fugle og fuglelokaliteter i undersøgelsesområderne

Lille Amose / Store Amose
Tisø / Skarresø / Madesø / Flasken
Halleby A / Bøstrup A / Amose A / Kvægholm / Heden / Skiften
Gørlev Slambassiner / Vandmøllerne

Sammenstillet af

Magnus Bang Hansen
magnusbang@hansen.tdcadsl.dk
Steen Flex
steenflex@privat.dk
Ole Richter
richterole@hotmail.com
Jesper Brinkmann
granhoejgaard@post.tele.dk
Birger Hultengren
Knud E. Nielsen
vibevej8@tdcadsl.dk
Henrik Wejdling
henrik@wejdling.dk

Marts 2005

DOF VESTSJÆLLAND

lokalfdeling af Dansk Ornitologisk Forening
magnusbang@hansen.tdcadsl.dk

Indhold

1. Indledning.....	Side 3
2. Fuglearterne i undersøgelsesområdet.....	Side 4
2.1 Ynglefugle.....	Side 5
2.2 Rastefugle.....	Side 10
3. Fuglelokaliteterne i undersøgelsesområdet.....	Side 11
4. Fremtid.....	Side 16
5. Caretaker beskrivelse af delområdet Lille Åmose.....	Side 17
6. Caretaker beskrivelse af delområdet Store Åmose.....	Side 18
7. Litteratur, kilder og bilag.....	Side 20

DOF VESTSJÆLLAND

lokaleafdeling af Dansk Ornitologisk Forening
magnusbang@hansen.tdcadsl.dk

5. Indledning

Denne rapport præsenterer DOFs nuværende viden om fuglelokaliteterne i undersøgelsesområderne for pilotprojektet *Naturpark Amosen*.

Rapportens første del beskriver forekomsten af en række karakteristiske og/eller rødlistede fuglearter i undersøgelsesområderne. Hvor det er relevant omtales artens krav til biotop og eventuelt beskyttelsesbehov eller forslag til pleje og forbedringer af artens levesteder indenfor undersøgelsesområdet.

Dernæst følger en lokalitetsgennemgang, der hovedsageligt bygger på informationer indsamlet fra DOFbasen og optegnelser fra lokale ornitologer der regelmæssigt gæster områderne. Således er der som led i DOFs nye, store "Caretakerprojekt" (se nærmere omtale på DOFs hjemmeside, www.dof.dk, etableret caretakergrupper af ornitologer, som specielt overvåger Tissø og Hallenslevområdet, Lille Amose og dele af Store Amose (Maglelyng og Kongsmose).

I afsnittet omtales en række af de karakteristiske lokalitetstyper i pilotområdet, med vægt på deres betydning som fuglelokaliteter; Vandløb, søer, fugleøer, moser, enge, overdrev, agerland, nåleskov og løvskov. Herunder omtales de vigtigste fugleområder i pilotområdet, og der gives forslag/eksempler på tiltag, der kan øge disse lokaliteters værdi for fuglene.

Da materialet, der ligger til grund for områdebeskrivelserne, for nogle områder er flere år gamle, er der for enkelte områder tilføjet supplerende oplysninger.

Mange observationer fra områderne efter år 2000 kan genfindes i DOFbasen www.dofbasen.dk.

På lokalafdelingernes hjemmeside www.dofvestsjaelland.dk er der links til DOFbasen, der viser de enkelte fugleagttagelser fra Amoserne.

2. Fuglearterne i undersøgelsesområdet

Sammenlagt er der i de senere år registreret omkring 190 fuglearter indenfor pilotprojektområdet. Heraf er omkring 113 fuglearter registreret som ynglende. Af disse er der 52 arter, der yngler almindeligt udbredt i hele Danmark, og som derfor ikke er omtalt i lokalitetsoversigten.

Af de resterende 61 arter er 22 arter opført på den regionale rødliste for Vestsjællands amt, og af disse figurerer 10 arter også på den nationale rødliste, ligesom 8 arter er omfattet af bilag I i EF's fuglebeskyttelsesdirektiv over arter, som medlemslandene er særligt forpligtede til at tage vare på. Endelig forekommer som et kuriosum også de 2 eneste danske ynglefugle, som er omfattet af IUCNs globale Rødliste, nemlig Havørn og Engsnarre, også i området (de figurerer selvklaart også på såvel den regionale som den nationale og EU-listen).

Disse 22 regionale rødlistearter samt de øvrige bilag I-arter er nævnt i oversigterne over ynglende og rastende fugle på lokaliteterne.

I artsgennemgangen i det følgende er der lagt vægt på at omtale:

- Regionale rødlistearter der er eller har været ynglefugle i området
- Yderligere ynglefugle opført på EF-fuglebeskyttelsesdirektivets bilag I
- Engfugle
- Kolonirugende arter
- Opmærksomhedskrævende arter i øvrigt
- Nogle arter som kan betegnes som karakteristiske for området

Nuværende ynglefugle i undersøgelsesområdet, som er opført på den regionale rødliste for Vestsjællands amt (idet det tillige er markeret, om arten desuden er på den nationale rødliste (DK) og på bilag I til EF-Fuglebeskyttelsesdirektivet som en art, Danmark er særligt forpligtet til at passe på (EU) og endelig om arten er på verdens-rødlisten (IUCN)):

- Sorthalset Lappedykker – Akut truet (DK)
- Knarand – Sjælden
- Krikand – Sjælden
- Rørdrum – Akut truet (DK) (EU)
- Fiskehejre – Koloni
- Engsnarre – Genindvandret (DK) (EU) (IUCN)
- Rød Glente – Akut truet – Genindvandret (DK) (EU)
- Fiskeørn – Sjælden (DK) (EU)
- Havørn – Akut truet – Genindvandret (DK) (EU) (IUCN)
- Klyde – Akut truet – Genindvandret (EU)
- Lille Præstekrave – Sjælden (DK)
- Vibe – Opmærksomhedskrævende
- Rødben – Opmærksomhedskrævende
- Stor Kobbersnepe – Sårbar

DOF VESTSJÆLLAND

lokalfdeling af Dansk Ornitologisk Forening
magnusbang@hansen.tdcadsl.dk

Dværgterne – Sjælden (DK) (EU)
Hættemåge – Opmærksomhedskrævende
Gul Vipstjert – Opmærksomhedskrævende
Sivsanger – Opmærksomhedskrævende
Isfugl – Akut truet (DK) (EU)
Bjergvipstjert – Akut truet
Skægmejse – Sjælden
Pungmejse – Sjælden og sårbar (DK)
Ravn – Sårbar

Ud over disse fuglearter på den regionale rødliste, yngler der yderligere 8 arter, der er opført på EF-Fuglebeskyttelsesdirektivets bilag I, i området:

Rørhøg
Hvæpsevåge
Klyde
Engryle (?)
Fjordterne
Sortspætte
Hedelærke
Rødrygget Tornskade

2.1 Ynglefugle

For hver art præsenteres vores nuværende viden om artens aktuelle forekomst indenfor undersøgelsesområdet, og der redegøres kort for artens krav til ynglested og gives forslag til tiltag der kan gavne arten.

Sorthalset Lappedykker *Podiceps nigricollis*

Arten ynder at yngle i hættemågekolonier, som der findes 3 af i undersøgelsesområdet. Alle 3 kolonier findes i vådområderne langs Bøstrup Å, vest for Hallenslev, øst for Gørlev og i slambassinene ved den tidligere Gørlev Sukkerfabrik. I slambassinene har der for få år siden ynglet 4 par, eller mindst 1 par hvert af stederne. Hæves vandstanden i Store Åmose ville indtil flere Hættemåge kolonier utvivlsomt etablere sig, hvilket ville gavne andre arter heriblandt Sorthalset Lappedykker. Arten har flere gange vist, at den tager godt imod naturgenopretning, senest i Skjern Enge og Slivsø i Sønderjylland, hvor der hurtigt kom en god ynglebestand.

Toppet Lappedykker *Podiceps cristatus*

Denne lappedykkerart hører større søer til. Den yngler i ganske mange par i Vestsjællands største sø Tissø, enkelte par i Skarresø og formentlig også nogle par i Madesø. Den Toppede Lappedykker lever næsten udelukkende af fisk, og den er derfor afhængig af tilstedeværelsen af en varieret fiskebestand, og rimeligt klart vand, da den jager ved hjælp af synet. Hertil behøver den partier med rørskov eller anden bredvegetation, hvor reden kan anbringes.

DOF VESTSJÆLLAND

lokalfdeling af Dansk Ornitologisk Forening
magnusbang@hansen.tdcadsl.dk

Gråstrubet Lappedykker *Podiceps griseigena*

Denne lappedykker hører til mindre søer og vandhuller og derfor ikke så ualmindelig i undersøgelsesområdets vandområder. Arten lever overvejende af insekter og smådyr, og foretrækker søer med veludviklet rørsump og en rig fauna af vandinsekter. Den påvirkes negativt af eutrofiering af søerne, f.eks. forårsaget af overdreven udsætning af ænder, samt tilgroning. Den bør som et karakteristisk indslag i området sikres gunstig bevaringsstatus via en målrettet forvaltning af moser og søer i undersøgelsesområdet.

Skarv (Mellemskarv) *Phalacrocorax carbo senensis*

Inden for området forsøger ganske få par Skarver at yngle et sted, på et par småøer i Skarresø (som tidligere hed Skarvesø). Skarven er uønsket her, og ejeren af øerne har tilladelse til at fjerne reder og besværliggøre Skarvens kolonisering af øerne. Havørn yngler lige i nærheden og vil med sikkerhed tage skarveunger, hvis Skarven, mod alle odds, får unger.

Skarvkolonisering i en nationalpark bør selvfølgelig tolereres, og de kendte kolonier i området bør overvåges i yngletiden og derved sikres mod forfølgelse. Eventuelle skader på gavntræ som følge af Skarvernes tilstedeværelse bør erstattes.

Skarvkolonier er oplagte emner for naturformidling, og øerne i Skarresø er tæt på veje i området og et oplagt emne for en aktiv formidling.

Rørdrum *Botaurus stellaris*

Arten høres hver sommer pauke i mosen vest for Hallenslev og fra Madesø.

Formentlig yngler mindst 2 par, men afkom er ikke registreret. Overflyvende fugle i yngletiden indikerer ynglende fugle. I Store Åmose ville en hævning af vandstanden give gode muligheder for, at Rørdrummen kunne indvandre som ynglefugl, når tagrørene er vokset op.

Fiskehejre *Ardea cinerea*

En stor koloni Fiskehejrer har i mange år eksisteret i det SØ-hjørne af Trustrup Skov. Mindst 30 par yngler med stor succes her. Skovhjørnet er uden stier, så Fiskehejrerne har fundet et fredeligt sted til kolonien.

Grågås *Anser anser*

Arten ynder vådområder med veludviklet rørsump. En meget stor koncentration af arten findes omkring Tissø. Men også moserne på strækningen fra Tissø mod Flasken, og vådområderne fra Tissø mod Skarresø rummer fine betingelser for arten. Store børnehaver med 100-vis af unge Grågæs flokkes i april og resten af foråret ved Tissø, Bøstrup Å og Lille Åmose. Senere på sommeren og i efteråret tælles Grågæssene i 1000-vis, mindst 5.000 alene ved Tissø.

DOF VESTSJÆLLAND

lokalafdeling af Dansk Ornitologisk Forening
magnusbang@hansen.tdcadsl.dk

Side 6

Havørn *Haliaeetus albicilla*

Havørn har befundet sig omkring Tissø hele året og i mindst 10 år. De seneste 5 år har de gjort yngleforsøg. En ung han er set gøre kur til en gammel hun, men han var på daværende tidspunkt for ung. I 2003 byggede parret rede på kanten af Skarresø, dog uden ynglesucces, formentlig på grund af forstyrrelser i starten af yngleperioden, idet roere er sejlet helt ind under reden. I 2004 gjorde parret, endnu et forsøg. Dette år havde skovejeren sat et hegn op langs skovvejene på den side der vendte mod reden. Amtet satte skilte op, der fortalte hvor man måtte færdes i skoven, og en enkelt skovvej blev helt lukket. Alligevel var der stadig folk og løse hunde helt inde under reden, og folk som kom gående ud fra området. Heller ikke i 2004 lykkedes det parret at yngle, selv om parret skiftedes til at passe æg hele april måned. I 2005 gør parret klar til deres 3. sæson på reden, men man kan frygte det værste, og kun håbe det bedste.

Fiskeørn *Pandion haliaetus*

Arten kræver rent og klart vand, da føden udelukkende består af fisk. Arten er både set enkeltvis og parvis ved Tissø, hvor fuglene har siddet på bundgarnspæle og rastet eller fortæret sin fangst. Sidst i juli er indtil 6 fugle, heraf 4 ungfugle set fiske sammen eller enkeltvis ved Flasken. Det kan derfor ikke afvises, at arten har ynglet i det mindste enkelte år, men endegyldigt bevis i form af redefund mangler fortsat. Enlige fugle er set på andre lokaliteter i undersøgelses-området. Således indtil 3 fugle oversomrende i Lille Åmose.

Rød Glente *Milvus milvus*

Rød Glente har været overraskende fåtallig på Sjælland. I flere år har ornitologer på Vestsjælland ledt forgæves efter ynglepar. Flere teorier har skullet forklare artens fravær. Skovejernes udlægning af gift for smågnaverne, der netop i ådsel-form er Rød Glentes foretrukne føde, har været fremherskende. De seneste 2 år har 3 par sat sig fast i eller nær området og har haft ynglesucces. Et par i undersøgelsesområdet var et af disse par. Tidligere har arten ynglet i både Hejrebjergskov, Askevad Skov og i Trustrup Skov.

Rørhøg *Circus aeruginosus*

Rørhøgen kan yngle i alle typer vådområder, hvor der findes en veludviklet rørsump på våd bund. I undersøgelsesområdet yngler arten i Lille Åmose, Hallenslev Mose, ved Bøstrup Å og i Store Åmose. 6 – 7 par yngler indenfor området. Store Åmose ville efter en vandstandshævning kunne huse en endnu større bestand, måske en halv snes par. Oversomrende Blå Kærhøg kunne indikere, at arten finder lokaliteten attraktiv, måske som yngleområde.

Side 7

DOF VESTSJÆLLAND

lokalfdeling af Dansk Ornitologisk Forening
magnusbang@hansen.tdcadsl.dk

Hvepsevåge *Pernis aprivorus*

Med sin skjulte levevis i skovens randområder, er denne rovfugl, der fouragerer på insektboer, svær at få tal på. Men den ankommer til områdets skove omkring Tissø meget sent, hen i maj, hvor træerne er sprunget ud, og forlader landet igen allerede i september, uden at ret mange har lagt mærke til den i bladhanget, eller på skovbunden, selv reden pynter den med grønt.

Engryle *Calidris alpina* eller Almindelig Ryle

Den lille vadefugl var tidligere ikke så ualmindelig. Nu ses kun enkelte fugle i yngletiden, f.eks. i sydenden af Tissø. En enkelt han er set spille, men beviser på ynglesucces er der ikke rapporteret i dette århundrede.

Vagtøl *Coturnix coturnix*

Vagtøl forekommer yderst fåtallig i området. Den seneste syngende han sad en stor del af sommeren 2004 på marken syd for Rønnekilde. Arten er dog nok her som mange andre steder overset, bl.a. fordi den er nataktiv og ynder store sandede græs/markarealer.

Engsnarre *Crex crex*

Arten er nataktiv og derfor sikkert mange steder overset. Engsnarren lever et skjult liv, og er fundet flere steder i undersøgelsesområdet på egnede lokaliteter. 6 – 7 hanner synger hvert år i Kongemose, og en enkelt han er hørt ved Hallebyorevej i Lille Åmose. I hele Store Åmose har der et år været talt 41 Engsnarre.

Trane *Grus grus*

De sidste 2 somre er 1 – 2 Traner observeret i de mest øde områder af Kongemose i Store Åmose. 2 fugle i sommeren 2004 er set lande sent på aftenen i sump-områderne syd for Åmose Å.

Klyde *Recurvirostra avosetta*

På de kunstige øer i sydenden af Tissø har 2 eller 3 par Klyder ynglet med held i 2004. Arten skal nøje overvåges i 2005.

Lille Præstekrave *Charadrius dubius*

Artens typiske ynglelokalitet er råstofgrave, hvor der er vand i bunden af udgravningen, eller i tilknytning til temporære markoversvømmelser. Det er et sådan sted, at den er fundet i undersøgelsesområdet. I 2001 ynglede Lille Præstekrave med held i det sydøstlige hjørne af Tissø, i en meget våd roemark, samt Avnsø gård Grusgrav/Stenindustri. Arten kan være overset på andre lokaliteter.

Rødben *Tringa totanus*

Yngler på strandenge og ferskenge, og er en af de engfugle, som er gået meget tilbage indenfor de seneste 20 år. Arten yngler på mindst 3 lokaliteter. I Kongemose, i sydenden af Tissø, og i Lille Åmose.

DOF VESTSJÆLLAND

lokalfdeling af Dansk Ornitologisk Forening
magnusbang@hansen.tdcadsl.dk

Stor Kobbersnepe *Limosa limosa*

Arten har med stor sandsynlighed ynglet i Lille Åmose.

Skovsnepe *Scolopacus rusticola*

Arten forekommer i alle typer skove med våd bund, såsom lavninger, skovmoser og væld. Man møder den på sin "aftenrunde" i Lille Åmose og ved småskovene i Kongemose.

Hættemåge *Larus ridibundus*

Arten har kolonier i Hallenslev mose, i Bøstrup mose og i Gørlev Slambassiner.

Dværgterne *Sterna albifrons*

Sydenden af Tissø har i mange år været yngleplads for en lille koloni af arten. Efter yngletid er her samlet indtil 50 fugle, adulte og juvenile. I 2004 har 2 par ynglet i Lille Åmose.

Fjordterne *Sterna hirundo*

Fjordternen yngler flere steder i observationsområdet. I syd/vestenden af Tissø og ved Flasken kan man finde den i yngletiden. Den er lige så elegant i luften som Dværgternen, som den ses sammen med i Tissø, hvor begge arter dykker efter småfisk.

Huldue *Columba oenas*

Hulduen er tilknyttet gammel løvskov, og kan findes de fleste steder, hvor skovtypen optræder. I undersøgelsesområdet er den kendt fra Trustrup skov og Askevad skov. Formentlig yngler arten også i Hejrebjerg skov og omkring Skarresø. Hulduen kan i lighed med andre hulrugende fugle, som spætter, hjælpes gennem bevaring af gamle hullede træer, træer med sortspættehuller og træruiner. Sådanne træer bør sikres i en kommende naturpark. En naturstrategi med udpegning af urørt skov og ekstensivering af skovdrift vil blive til gavn for Hulduen.

Mosehornugle *Asio flammeus*

Trækfugle trampes op flere steder i vinterhalvåret, men visse år har arten været at finde i sommerperioden omkring engene ved og omkring Flasken.

Isfugl *Alcedo atthis*

Isfuglen registreres regelmæssigt ved Hallebyåens løb gennem Lille Åmose, hvor den formentlig yngler, og ved skovsøerne omkring Kongens Mølle. Arten registreres som vintergæst ved Øresø mølle og i mølledammen ved Strids mølle. Isfuglen er afhængig af sandede skrænter i nærheden af vandløb og søer, som redested, og ynglebestanden kan givetvis hjælpes ved at sikre, at denne biotoptype findes og sikres mod tilgroning.

DOF VESTSJÆLLAND

lokalfdeling af Dansk Ornitologisk Forening
magnusbang@hansen.tdcadsl.dk

Sortspætte *Dryocopus martius*

Sortspætten foretrækker ældre skove, med store træer, hvor den kan hugge sit redehul. I yngleområdet skal der være indslag af nåletræer eller nåleskov i nærheden, idet den er afhængig af nåleskov til fødesøgning. Her finder den myrer, som er dens foretrukne fødeemne i yngletiden. Sortspætten er i undersøgelsesområdet fundet i nordvestenden af Skarresø og ved Kongens mølle. Fældning af de gamle træer med redehuller bør undgås, både af hensyn til Sortspætteerne selv, men også fordi en række andre hulrugende fugle og dyr genbruger spættehullerne som bolig, bl.a. Huldue, Ugler, Flagermus og insekter m.fl. Sortspættens fødemuligheder kan forbedres ved at sikre optimale forhold for myrerne i nåleskoven.

Hedelærke *Lullula arborea*

Syngende Hedelærke er en enkelt nat hørt i Kongemose i år 2001. Hedelærken kan formentlig hjælpes ved at bevare lysninger, græssede enge og overdrev i skovene.

Gul Vipstjert *Motacilla flava*

Arten yngler fåtalligt i sydenden af Tissø i Lille Åmose og i Kongemose. Ynder fugtige afgræssede enge, som netop findes disse 3 steder.

Sivsanger *Acrocephalus schoenobaenus*

I de vidtstrakte vådområder og engområder omkring Madesø, i Hallenslev mose og ved Bøstrup å er arten ikke ualmindelig.

Græshoppesanger *Locustella naevia*

Arten træffes hvert år i Kongemosen og på østsiden af Lille Åmose. Kun ganske få ynglepar.

Drosselrørsanger *Acrocephalus arundinaceus*

År 2001 sad en Drosselrørsanger en periode ved Bøstrup å.

Skægmejse *Panurus biarmicus*

Små samfund af Skægmejse kan man støde på langs Hallebyåen vest for Tissø og i Bøstrup å og mosesystem.

Pungmejse *Remiz pendulinus*

Arten er i nyere tid fundet ynglende ved Askevad Skov i Lille Åmose og ved Bøstrup Å ved tipvognssporet til Gørlev Sukkerfabrik. Yngler over våd bund med birk og dunhammer.

Rødrygget Tornskade *Lanius collurio*

Overdrevsfuglen yngler med 1 til 2 par på østsiden af Lille Åmose i de levende tjørnehegn langs markerne. Endvidere forekomster ved Store Åmose. Det er ikke helt klart hvorfor arten er i tilbagegang. Arten bør gøres til genstand for en grundig overvågning.

DOF VESTSJÆLLAND

lokalaafdeling af Dansk Ornitologisk Forening
magnusbang@hansen.tdcadsl.dk

Ravn *Corvus corax*

Arten er ikke længere så ualmindelig som ynglefugl i undersøgelsesområdet. Arten optræder regelmæssigt som ynglefugl ved Skarresø og ved Tissø med flere par.

2.2 Rastefugle

Undersøgelsesområdets vigtigste rastefuglelokaliteter er Skarresø, Tissø og Flasken, samt engene omkring søerne. Skarresø og Tissø er samtidig fourageringsområder for Havørnen i vinterhalvåret, hvor Havørnen, når det er koldest, bl.a. tager Blishøns og Gråænder i vågerne i begge søer.

De betydende antal rastefugle skal findes blandt ænder, gulnæbbede svaner og gæs.

Ved Tissø findes i efteråret Sjællands største samling Pibesvaner i den periode de trækker sydover. Pibesvaner i snesevis sammen med hundreder af Sangsvaner kan danne hele hvide tæpper, på de marker de har valgt at slå sig ned. Grågæs og Sædgæs fouragerer på engene sammen med mindre flokke Canadagæs, enkelte Kortnæbbede Gæs og Blisgæs. Af og til samles flokke af Bramgæs og Knortegæs for at fylde depoterne op på de samme enge. Ønsker gæssene ro, samles de langt ude på Tissø, hvor flokkene kan være meget omfangsrige, og nå næsten fra kyst til kyst.

Pibeand, Troldand og Taffeland samles i Skarresø og Tissø og i nogen grad i Flasken, hvor de fouragerer så længe det er isfrit, og så længe der stadig er våger.

3. Fuglelokaliteterne i undersøgelsesområdet

Her følger en oversigt af de vigtigste naturtyper i området, set med de ornitologiske briller på.

Søerne

Undersøgelsesområdets største sø, Tissø, er den vigtigste ferskvands fuglelokalitet i området. Søen, som er Danmarks 4. største, og næststørste sø på Sjælland, har et areal på 13 km² og en største dybde på 13,5 m. Søen er omgivet af skov, agerland, rørsumpe og ferskeenge. Her er ikke megen sejlads og kun en enkelt erhvervsfisker, og en stor del af søens især sydlige og østlige bredder er fredede. Søen huser årligt store flokke af rastende lappedykkere, svaner, gæs, blishøns og ænder. Efter indførelse af et jagt- og forstyrrelsesfrit kerneområde i søens østlige halvdel, er jagttrykket reduceret væsentligt, så fuglene har som regel fred. I mange år har der regelmæssigt været Havørn ved Tissø i vinterhalvåret. Siden 2002 har der fast været en meget ung og uerfaren han og en adult hun, som har dannet par under tilnavnet "Par nr. 9". Parret har trofast holdt sammen i området, og den unge han er nu kønsmoden. Parret har slået sig ned ved den 200 ha store, skovomkransede Skarresø, hvor de på 3. sæson forsøger at yngle. Forstyrrelser omkring redetræet i yngletiden har spoleret yngleforsøgene i 2003 og i 2004. Skovejeren gør meget for at passe på "Par nr. 9" og amtet har skiltet i skoven.

DOF VESTSJÆLLAND

lokalfdeling af Dansk Ornitologisk Forening
magnusbang@hansen.tdcadsl.dk

Men der skal åbenbart mere til, for at holde folk ude fra området. Der er også her kun en erhvervsfisker, og desværre også lidt sejlads med kanoer i søens vestlige ende, hvor Havørneparret har rede.

Denne sejlads bør reguleres i yngletiden, også for at værne om det specielle fugleliv søen rummer, f.eks. ynglende Grågæs, Toppede Lappedykkere og nogle få redebyggende Skarver.

Den 3. større sø, Madesø, ligger i Lille Åmose, og er en ret utilgængelig smeltevandssø, med omfattende tørvegrave på østsiden og gennemstrømmet af Hallebyåen. Herfra høres Rørdrummens pauken, og her er et af Havørnernes fourageringsområder.

Moser og småsøer

Kongemosen i Store Åmose rummer foruden store våde enge også en mindre sø med åbent vand, og med et meget rigt fugleliv. Traner er jævnligt set i området, og særdeles mange vadefugle gæster lokaliteten. I lune midsommeraftener og -nætter kan her høres Kærsangere, Hedelærke og flere Engsnarrer.

Vest for Kongemosen på en mark ved Rønnekilde har en Vagtel huseret sommeren 2004.

Flasken og Skiften er et andet vigtigt sammenhængende vådområde. Hallebyåen gennemskærer "fællesfolden", som er et stort fredet græsland, og ender i en ret stor rørsump, inden Hallebyåen, løber ud i Storebælt, og danner en lavvandet sø, hvor utallige andefugle, svaner og måger raster. Det er også her Fiskeørnen underviser sit afkom i at fange føden.

Som navnene siger er Lille Åmose og Store Åmose tidligere moseområder, som imidlertid er blevet drænet og afvandet. Hallebyåen og Åmose Å har i tidligere tider dannet de store våde arealer der gav Åmoserne deres navne.

Det vil være særdeles gavnligt for engfugle, vadefugle og andefugle, hvis en del af området igen blev overgivet til naturen, og vandet fik lov at oversvømme arealer, som nu dyrkes, formentlig uden større indtægter for bønderne. Tranen er på vej til at genindvandre, Engsnarren kunne blive endnu mere udbredt, og Nattergalen kunne igen få fodfæste, og hvem ved, der har tidligere ynglet Hvid Stork i både Lille og Store Åmose. Steen Flex og Gert Hjembæk har fået udpeget en enkelt, meget stor rede, ca. 2 meter i diameter, i skovområdet i den nordlige del af Store Åmose, hvilket kunne lede tanken i retning af meget store ynglefugle i området i en ikke så fjern fortid. Moser og vådenge langs Bøstrup Å, som strækker sig fra det sydvestlige Tissø, syd forbi Gørlev og næsten til Høng, rummer så interessant et fugleliv, at det er på tide det bliver ordentligt beskyttet. Drosselrørsangeren er flere år hørt i mosen ved Hallenslev, hvor også Rørdrummens pauken høres hvert år. Hættemågekolonierne ligger som perler på en snor, og Sorthalset Lappedykker nyder godt af den sikkerhed Hættemågernes årvågenhed giver den. Lappedykkeren er fundet flere steder i området, og er set med ungerne siddende på ryggen af forældrene. Hvidvinget Terne har i 1997 uden held forsøgt at yngle mellem Hættemågerne her.

DOF VESTSJÆLLAND

lokaleafdeling af Dansk Ornitologisk Forening
magnusbang@hansen.tdcadsl.dk

Forbedringer

De naturmæssigt set gode vandhuller ligger som regel i udyrkede eller ekstensivt udnyttede områder eller i skov. Vandhuller beliggende i det intensivt dyrkede landbrugsland vil som regel have et ringe naturindhold. I en kommende naturpark må man forvente at visse områder vil blive søgt omlagt til mere ekstensiv eller naturlig drift. En sådan udvikling vil gavne vandhuller, der måtte findes i disse områder. Nye indsøer ved større opstemninger af åerne er ikke målet, men en oplagt mulighed for at øge naturindholdet i en kommende naturpark vil være anlæg af nye vandhuller og især større vådområder og retablering af ældre vandhuller, som er drænet bort. Anlæg bør selvfølgelig kun ske i områder, hvor evt. jordarbejder ikke vil påvirke kulturspor i jorden, og helst primært i form af opstemninger eller sløjfning af dræn. Anlæg af nye vandhuller sker allerede i et vist omfang på privat initiativ. Erfaringerne viser at nyanlagte vandhuller og vådområder meget hurtigt tages i besiddelse af fuglene.

Ferskenge

Områderne med ferskenge indenfor undersøgelsesområdet er forholdsvis små og adskilt fra hinanden, i sydenden af Tissø langs Hallebyåen i Lille Åmose, langs Bøstrup å, i Kongemosen og omkring Flasken og Skiften. Måltrettet pleje i form af græsning og høslæt bør hurtigt indføres.

Fugleøer

Fugleøer har amtet kunstigt anlagt i sydenden af Tissø, som compensation for de temporære revler, der forsvandt i f.m. inddragelse af Tissø i et ferskvandsreservoir, der indebar højere sommervandstand. Øerne gavner fuglelivet, og give dem fred for rævene. Dværgterne har taget imod gaven, og har flyttet reder ud på de små holme.

Naturlige holme ligger i den vestlige ende af Skarresø. Skarven bør igen få ro til at bosætte øerne og fylde dem med reder, også for at Havørneparret kan hente sig en madpakke til ungerne, når de i 2005 får unger.

Overdrev

Der findes kun få, men til gengæld meget specialiserede fuglearter, der udelukkende lever på overdrev, med Rødrygget Tornskade og den nu sandsynligvis uddøde Høgesanger som de mest kendte. Desuden skal nævnes sjældne arter som Markpiber og Hedelærke, der træffes på overdrev, ligesom et vidt register af agerlandets fuglearter i virkeligheden trives bedst i overdrevsnatur, eksempelvis Tårnfalk, Sanglærke, Gulspurv, Bynkefugl og Stenpikker (to sidstnævnte på henholdsvis fugtige og tørre overdrev). Hvor overdrev forekommer i tilknytning til skov, fungerer de som de vigtigste fourageringsbiotoper for mange fugle, f.eks. rovfugle som Musvåge og Hvepsevåge, samt mange småfugle. Fuglelivet på overdrev i undersøgelsesområdet er generelt dårligt kendt.

DOF VESTSJÆLLAND

lokalfdeling af Dansk Ornitologisk Forening
magnusbang@hansen.tdcadsl.dk

Skovene

Nåleskov

Nåleplantager udgør en betydelig del af skovområdet i undersøgelsesområdet. I Store Åmose og tilstødende områder udgør nåleplantager en væsentlig del af skovene. Plantagerne karakteriseres ofte som ret kedelige i naturmæssig forstand, og i nogen grad med rette. De rummer dog også variation med hensyn til træarter og bevoksningernes forskellige aldre. Der findes også her og der ekstensivt drevne områder, som bidrager til den naturlige variation. Her kan være tale om tørre områder, som sandjord og fugtige områder med birk.

Nåleskovene rummer en række interessante fuglearter. Blandt rovfuglene skal nævnes Duehøgen og Spurvehøgen. Skovsnuppen er repræsenteret her, men yngler også gerne i løvskov, blot der i begge tilfælde er fugtigbundsområder. Sortspætten forekommer regelmæssigt. Skovhornuglen forekommer ved større lysninger eller i plantagens udkanter.

Blandt småfugle kan følgende nævnes. Hedelærken forekommer ved større overdrevslignende lysninger og hvor skoven grænser op til omkringliggende marker og overdrev. Skovpiber er almindelig og Gråsirken forekommer, men som karakteristisk for disse arter i varierende antal fra år til år.

Løvskov

Gammel Løvskov forekommer flere steder i området. I randen af Store Åmose, i Lille Åmose og omkring Skarresø.

Følgende fuglearter skal nævnes: Blandt rovfuglene Duehøg, Musvåge, Rød Glente. Hulduen forekommer, hvor der findes gamle hule træer. Natuglen er karakteristisk for de gamle løvskove. Sortspætten forekommer fåtalligt. Ravnens yngler i flere af disse løvskove.

Løvskovene rummer mange arter småfugle. Fuglelivet er naturligvis rigest i partier, hvor mange gamle træer får lov at stå, og hvor der er en rig underskov, mens en veldrevet, højstammet bøgeskov giver plads for mindre fugleliv.

Småskove

Foruden de større skove findes der et stort antal småskove, med såvel nåletræ som løvtræ i området. I denne forbindelse skal også nævnes småskove med gamle løvtræer, der findes nogle steder. Mange fugle er knyttet til denne mosaik af skov og åbent land. Her kan f.eks. nævnes områdets almindeligste rovfugl, Musvågen.

Fugtig skov

Partier med fugtig skov er oftest små i udstrækning, men interessante i naturmæssig sammenhæng. Større områder med gammel elleskov findes flere steder i Store Åmose. Ellers er der tale om bræmmer med el, birk langs vandløb og søbredder, samt mindre arealer i fugtige lavninger.

DOF VESTSJÆLLAND

lokalfdeling af Dansk Ornitologisk Forening
magnusbang@hansen.tdcadsl.dk

Disse områder vil have et rigt fugleliv, fordi de er frodige, og fordi de ofte rummer mange gamle og døde træer, der giver gode betingelser for spætter og andre hulrugende fugle.

Kolonirugere

Tre arter kolonirugende fugle forekommer i området og bygger rede i træer. Rågekolonier findes flere steder, som regel i lunde eller småskove. Fiskehejren har en koloni i Trustrup Skov i Lille Åmose. Skarven har forsøgt i mange år at få fodfæste på Magleholm i Skarresø. Den har bygget rede i træerne, som så med myndighedernes tilladelse er blevet fjernet af lodsejeren, og er på den måde fordrevet herfra.

Ved friluftsaktiviteter, skovarbejde m.m. bør der tages hensyn til fuglekolonierne, ved at aktiviteter i fuglenes yngletid undgås.

Forbedringer

Det rigeste fugleliv findes i skovpartier, der henligger i en tilstand, der mere eller mindre nærmer sig naturskov, mens naturindholdet er mindre i de intensivt drevne skove. I en kommende naturpark må man søge at beskytte de skovpartier, der allerede henligger som mere eller mindre uplejet naturskov. Hvis man vil øge naturindholdet i skovene må man på længere sigt arbejde på at fremme en mere naturnær skovdrift.

Når der tales om naturskov, tænker man som regel på løvskov, fordi nåletræerne (måske med undtagelse af skovfyr) er indført og altså ikke naturlige. Med genindførelsen af nåletræer er en række fuglearter indvandret med Sortspætten som det seneste eksempel. Selvom nåleskoven ikke er naturlig, skal man ikke være blind for, at nåleskov kan være både smuk og naturmæssigt interessant, hvis den får lov at nærme sig en tilstand af naturskov. Der findes gode eksempler på dette i Store Åmose.

Når der trods alt er variation i nåletræsplantagerne, skyldes det at de ofte dyrkes i ret små stykker, således at der er hyppig afveksling mellem bevoksninger af forskellig alder. Kan man undgå meget store afdrifter, kan man bidrage til at mildne det ensformige præg af de forstligt drevne plantager.

Bedre beskyttelse af redesteder

De fleste større fugle såsom Ravn og Rovfugle som Hvepsevåge, Rød Glente, Duehøg og Havørn tåler ikke uro i skoven omkring redestederne. Når der planlægges friluftsaktiviteter i skoven, bør disse fugles reder være registreret, så

det er muligt at friholde redebeplantningerne for færdsel i yngletiden.

DOF vil ligeledes foreslå at skovpartier med store reder indenfor undersøgelsesområdet bør registreres og friholdes for forstlige aktiviteter, så længe reden er i brug.

DOF VESTSJÆLLAND

lokalafdeling af Dansk Ornitologisk Forening
magnusbang@hansen.tdcadsl.dk

4. Fremtid

På baggrund af vores viden kan de vigtigste ornitologiske interesseområder indenfor undersøgelsesområdet udpeges:

- a. Lille Amose med Madesø og tilstødende skove og vådenge
- b. Kongemose i Store Amose og arealerne langs Amose Å
- c. Tissø med tilstødende skove, rørskove og vådenge
- d. Moserne fra Tissø, vest om Hallenslev, Bøstrup Å, Gørlev Slambassiner
- e. Skarresø og vandmøllerne langs Halleby Å
- f. Flasken og Skiften

(rækkefølgen er ikke prioriteret)

I disse områder bør naturen og fuglelivet have første prioritet. DOF vil hermed opfordre til, at der ved en udpegning af en kommende naturpark i Amoserne tages særligt hensyn til fuglene ved forvaltningen af disse områder, ligesom der i en række af ovenstående områder er særligt fine muligheder for formidling af fuglelivet.

Hvad angår St. Amose viser de allerede gennemførte genopretningsprojekter med al ønskelig tydelighed, at en fugtiggørelse af de tidligere engarealer vil være særdeles gavnlig for fuglelivet i området. Det er ikke DOFs ønske at sikre en tilbageføring til den oprindelige vandstandskote i området, men snarere at sikre en genskabelse af de våde engtyper og deres fugleliv, der var kendetegnende for området før de store afvandinger.

Særligt for sikring af en art som Engsnarre, der er opført på verdens-rødlisten, er det vigtigt også at sikre udstrakte græsområder med ekstensiv græsning/meget sent høslet, og der henvises til den forvaltningsplan for Engsnarre, der er udarbejdet.

Med hensyn til færdsel og anden udnyttelse af de ny-genoprettede områder, er det lokalafdelingens opfattelse, at der bør afsættes visse 0-zoneområder uden forstyrrende aktiviteter af nogen art i de centrale områder, mens aktiviteterne i øvrigt bør afvejes mellem natur- og andre interesser. Gennem opretholdelse af 0-zoner sikres ynglemulighed for også sårbare og sjældne rovfugle, som så til gengæld vil kunne nydes i resten af området og bidrage til større oplevelsesværdi for alle.

5. Caretaker Projektet

I 2003 har DOF søsat det hidtil mest ambitiøse overvågningsprojekt for landets 200 vigtigste fuglelokaliteter. Projektet, der løber indtil 2008, varetages af frivillige DOF-medlemmer. Vi kalder det Caretakerprojektet, fordi det simpelthen handler om at tage sig godt af de naturområder hvor de mest følsomme fuglebestande yngler og raster.

DOF VESTSJÆLLAND

lokalfdeling af Dansk Ornitologisk Forening
magnusbang@hansen.tdcadsl.dk

I uddrag: Beskrivelse af "Caretaker delområdet" – Lille Åmose

Ole Richter

Området kaldes også Halleby Åmose – ligger i Nordvestsjælland, mellem Tissø og Skarresø. Området er en del af EF-fuglebeskyttelsesområde 100, som samlet udgøres af Tissø, Hallenslev Mose og Lille Åmose.

Lokaliteten dækkes af DOF-basepunkterne: "Lille Åmose vest" og "Madesø", Hvidebæk kommune, samt "Lille Åmose øst", Høng kommune.

Beskrivelse

Området består, for en stor del, af ekstensivt græssede enge, tørvegrave undertilgroning, rørskov, småsøer og "vandlidende" dyrkede arealer, samt den stærkt eutrofierede Madesø.

Åmosen afvandes af Halleby Å og er, p.g.a. det høje grundvandspejl, ofte oversvømmet i våde forår.

Mod nord og øst er Åmosen omgivet af en del gammel løvskov.

Området rummer centrale enge og Trustrup skov i nordvest og Hejrebjerg Skov i nordøst.

Adgangsforhold

Der er ikke offentlig adgang til selve mosen, men området overskues fint fra de omgivende veje.

På østsiden findes flere gode udsigtpunkter, f.eks. ved "Saras Hus", Hallebyorevej 19.

Ligesom der er flere gode obs-punkter længere mod syd langs Hallebyorevej. I sydvest kan det anbefales at køre ad Madesøvej, hvorfra der er god udsigt over engene. Og endelig, at gøre holdt ved vendepladsen for enden af vejen ved Søbanke Huse, vest for Madesø.

Her er der en fortrinlig udsigt – men samtidig store afstande – så det er en god ide at medbringe et teleskop.

Der er busforbindelse til Hallebyore med Høng-Jyderupbussen, (rute 77).

Fugle

Blandt udpegningsarter for caretakerområder findes Rørdrum (2 par, 2003 og 1 par, 2004), Rørhøg (3 par, 2004) og Dværgterne (2 par, 2004).

I Åmosen og i de nærliggende skovområder ses regelmæssigt flere IBA-arter, således; Hvepsevåge, Rød Glente, Havørn, Isfugl, Sortspætte.

I træktiden ses et fåtal Traner, samt Vandrefalk som hyppigt overvintrer. I våde forår ses mange Pibe- Spids- og Skeænder på de oversvømmede enge.

Tilfældige og regelmæssige gæster er f.eks. Hvid Stork og Kongeørn. På master og ledninger kan opleves Vandrefalk og Fiskeørn.

DOF VESTSJÆLLAND

lokalfdeling af Dansk Ornitologisk Forening
magnusbang@hansen.tdcadsl.dk

I uddrag: Beskrivelse af "Caretaker delområdet" – Store Åmose Maglelyng og Kongemosen. Observationsrapport februar 2001 til februar 2002

Birger Hultengren og Knud Nielsen

Undersøgelsesområdet kan opdeles i et primærområde og et sekundærområde. I primærområdet, bestemmes og registreres så vidt mulig alle fugle, enten ud fra tilsynkomst eller på baggrund af stemmer. I sekundærområdet vil typisk kun større fugle være bestemt og registreret. Sekundærområdet afgrænses mod nord omtrent af Åmose A, mod syd omtrent af skovområdet og mod vest af Magleøen.

Optællingerne er baseret på mindst 2 månedlige undersøgelser af en varighed på mellem 6 og 12 timer.

Opgjort efter antallet af registrerede arter er svømmefugle og vadefugle med 16% h.h.v. 15% bedst repræsenteret i Kongemosen. Mosens mest talrige fuglearter opgjort efter antal individer er imidlertid Kragefuglene. Selv om de kun udgør 5% af arterne, udgør de ca. 28% af det samlede antal optalte individer. Svømmefugle og Vadefugle er dog også rigt repræsenteret med h.h.v. 14%, 11% af individerne. Duer udgør beskedne 1% af optalte arter, men 10% af optalte individer. For Mejsler og Sangere gør det modsatte sig gældende. Her er registreret relativt mange arter, men kun få individer.

Gråkragen er totalt set mosens talrigeste fugl, selvom den i efterårs- og vintermånederne antalsmæssigt overgås af Alliken. Af Ringduer er der ligeledes et betydeligt antal. Af Vadefuglene udgør Viben suverænt den største andel, og Viben er da også den fjerde hyppigste fugl i Kongemosen. Svømmefugle er bedst repræsenteret af Gråanden efterfulgt af Blishønen.

Af andre rigt repræsenterede arter kan desuden nævnes Grågås, Hættemåge, Stormmåge, Ringdue, Stær, Sanglærke og Gulspurv. Alle 3 almindelige Svalerter (Land-, By- og Digesvaler) er repræsenteret. Svalerne bruger dog kun området til fouragering.

I relation til de gode vådområder der er skabt, hæfter vi os især ved et stort antal Svømmefugle,

i slutningen af vinteren (februar) og foråret, fylder vandet store dele af moseområdet, samt en Hættemågekoloni. Hættemågekolonier er af stor betydning for nogle Svømmefugles sikkerhed ved valg af ynglested, og kolonien på stedet er formentlig medvirkende årsag til, at Gråstrubet Lappedykker også yngler i mosen. Mange af Svømmefuglene bliver og yngler i området, mens andre flytter til nærliggende områder som f.eks. Lille Åmose og Tissø.

Et stort antal Vadefugle benytter området til fouragering i perioden med sommertræk (juli måned), hvor blankvandet er minimeret og store tørre og lavvandede områder er tilgængelige for disse fugle. Viben er repræsenteret de fleste af årets måneder. Især i oktober er der mange. Bestanden af Viber i forårs månederne må anses at være ynglebestand. Det drejer sig om ca. 25 par.

DOF VESTSJÆLLAND

lokalfdeling af Dansk Ornitologisk Forening
magnusbang@hansen.tdcadsl.dk

Rovfuglene, især Tårnfalken, er talrig gennem vinteren og foråret /n forsommeren, mens vi sjældent ser mange i højsommeren. Vi har ingen forklaring på dette, da der efter vor mening er masser af rede- og fourageringsmuligheder. Musvågen er nok den mest stabile Rovfugl med et antal svingende fra 5 – 10 gennem perioden – mest i det sekundære område – hvorimod Rørhøgen og den Blå Kærhøg ofte ses i primærområdet. Sidstnævnte ikke i stort antal, men til gengæld næsten hele året, nemlig fra august til maj. Af antallet af Musvågeobservationer i oktober ses det tydeligt, at en del af efterårstrækket passerer Store Åmose. En fugl som Gøgen optræder kun i overgangen mellem maj / juni, hvor mange småfugle lægger deres æg. Her er der til gengæld mange.

Området bruges af flere Fiskehejrer. De ses hele året i højsommer- og efterårsmånederne. Mest ses de i den store sø og i omegnen af åløbet. Også enkelte Skarver er truffet. Det må derfor antages, at fødegrundlaget, måske især fisk, er beskedent i den øvrige del af mosen. Måske er det også grunden til, at vi ikke har registreret Fiskeørnen trods ganske mange observationer i nabolaget. Det er karakteristisk for området, at der forår og sommer er flest arter, medens der efterår og vinter er flest individer.

Naturligvis er der en del ynglende arter i Kongemosen. På baggrund af adfærd (redeobservationer og fødeindsamling) og forekomst af yngel kan følgende nævnes: Gråkrage, Allike, Gulspurv, Sanglærke, Engpiber, Skovpiber, Hvid Vipstjert, Solsort, Tornsanger, Gøg, Rørhøg, Knopsvane, Grågås, Gråand, Gravand, Krikand, Gråstrubet Lappedykker, Rødben, Vibe, Hættemåge, Blishøne og Fasan. Især Viben skal fremhæves. Det er dejligt at se, at der her er skabt et område, hvor Viben finder sig til rette.

I øvrigt er der meldt om følgende fugle i mosen: Temmincksryle, Dværgfalk, Fiskeørn og Stor Skrigeørn. Arterne er ikke medtaget i optællingen, idet de fremstår som løsrevne observationer i forhold til selve undersøgelsen.

Mere end 100 arter totalt er et meget fint resultat af det gode arbejde, der allerede er lagt i at genskabe vådområderne. Uden dette ville antallet af arter givet have været langt mindre. Vi må dog erkende, at områdets ynglende arter af Vade- og Svømmefugle skuffer lidt i forhold til områdets størrelse. Årsagen hertil er efter vores opfattelse, at der fortsat mangler vådområder på stedet. Det gælder såvel lavvandede områder som områder med blankt vand med en dybde, der tiltrækker Svømmefugle.

DOF VESTSJÆLLAND

lokalafdeling af Dansk Ornitologisk Forening
magnusbang@hansen.tdcadsl.dk

7. Litteratur, kilder og bilag

Litteratur og kilder

"Foreløbig status over de regionalt rødlistede ynglefugle i Vestsjællands Amt 2003"
af Hans Erik Jørgensen for Vestsjællands Amt, Natur og Miljø.

Bilag 1.

Ynglepar af udvalgte arter i undersøgelsesområdet.

Bilag 2.

Rastefugle af udvalgte arter i undersøgelsesområdet.

Bilag 3.

Mindst 190 fuglearter registreret i undersøgelsesområdet.

Bilag 1

Art	Antal ynglepar indenfor undersøgelsesområdet af udvalgte arter. Tallene er skønnede.						I alt
	Kongemose	Rest Store Amose	Tissø	Lille Amose	Skarresø	Flasken og moseme	
Sorthalset Lappedykker			15-25		5-10	1-10	1-10
Toppet Lappedykker		1-5					20-35
Gråstrubet Lappedykker	1-2			1-2		1-5	4-14
Skarv					5-10		5-10
Rørdrum				1-2		1-2	2-4
Fiskehejre				30-35			30-35
Grågås	40-50	10-20	100-200	50-100	25-50	50-100	275-520
Havørn					1		1
Fiskeørn			(?)				(?)
Rød Glente				1			1
Rørhøg	1	2	1-2	1-3		1	6-9
Vagtel		(?)					(?)
Engsnarre	6-7	1-5		1			8-13
Trane	(?)						(?)
Klyde			2-3				2-3
Lille Præstekrave			1				2-3
Engryle (Alm. Ryle, sydlig race)			(?)				(?)
Rødben	2-3		1-2	5-10		2-3	10-18
Stor Kobbersneppe				(1)			(1)
Skovsneppe	1-2	1-5	1-5	1-5		300-500	4-17
Hættemåge							300-500
Dværgterne			5-8	2			7-10
Huldue	1		1-2	2-5	1-2		5-10
Sortspætte					1-2		1-2
Hedelærke	1	1-2					2-3
Gul Vipstjert	5-10	5-10	5-10	5-10		5-10	25-50
Sivsanger	2-3			2-3		2-3	6-9
Græshoppesanger	1-2			1-2		(?)	2-4
Drosselrørsanger							(?)
Skægmejse			1-5				1-5
Pungmejse				1		1	2
Rødrygget Tornskade		1-2		1-2			2-4
Ravn	2		1-2	1-2	1-2		5-8

Bilag 2

Art	Maksimum antal udvalgte rastefugle indenfor undersøgelsesområdet siden år 2000.					
	Store Amose	Tissø	Lille Amose	Skarresø	Flasken og moseerne	
Toppet Lappedykker		1.200	30	10		
Skarv		1.500	70	400		2.000
Sangsvane		600	500			650
Pibesvane		300	100			300
Grågås	500	5.000	1.000	100		2.000
Gravand		500	500			500
Pibeand		1.200	430			1.000
Hvinand		200		10		200
Gråand	450	2.500	500	1.000		1.000
Troldand		500		1.000		500
Lille Skallesluger		25	2	3		2
Stor Skallesluger		650	10	150		25
Havørn		4	4	2		2
Blishøne		2.000	1.000			2.000

Art		Antal ynglende og rastende arter indenfor undersøgelsesområdet.				Bemærkning
		Almindelig	Fåtallig	Trækgæst	Vintergæst	
1	Sorthalset Lappedykker		X			
2	Lille Lappedykker	X				
3	Toppet Lappedykker	X				
4	Gråstrubet Lappedykker	X				
5	Mellemskarv	X				Race, kerneområde ved Danmark
6	Storskarv			X	X	Nordskandinavisk race
7	Rørdrum		X			
8	Silkehejre			X		
9	Sølvhejre			X		
10	Fiskehejre		X			Koloniruger
11	Hvid Stork			X		Fåtallig årlig gæst
12	Knopsvane	X		X	X	
13	Sangsvane			X	X	Enkelte oversomrende i Tissø
14	Pibesvane			X	X	Over hundrede passerer Tissø
15	Blisgås			X	X	Fåtallig
16	Sædgås			X	X	Almindelig
17	Kortnæbbet Gås			X	X	Sjælden
18	Grågås	X		X	X	
19	Canadagås			X	X	Almindelig
20	Bramgås			X		Almindelig
21	Knortegås				X	
22	Rødhalset Gås				X	Sjælden
23	Gravand	X		X		Almindelig
24	Rustand			X		Sjælden
25	Indisk Gås			X		Fåtallig årligt
26	Gråand	X		X	X	
27	Knarand		X			
28	Spidsand		X	X	X	Fåtallig
29	Skeand	X				
30	Pibeand			X	X	Almindelig
31	Krikand		X	X	X	Almindelig
32	Atlingand		X			
33	Taffeland		X	X		Fåtallig
34	Rødhovedet And			X		Sjælden
35	Bjergand				X	Sjælden
36	Troldand			X	X	Almindelig
37	Ederfugl			X	X	Sjælden
38	Hvinand			X	X	Almindelig
39	Lille Skallesluger				X	Fåtallig
40	Stor Skallesluger				X	Fåtallig
41	Havørn		X			1 ynglepar
42	Fiskeørn		X	X		Ikke årligt ynglende
43	Kongeørn			X		Ikke årlig
44	Rød Glente		X			Indvandret med 1 par
45	Rørhøg		X			
46	Blå Kærhøg			X		Fåtallig
47	Fjeldvåge			X		Fåtallig
48	Musvåge	X		X	X	Almindelig
49	Hvepsevåge		X	X		Almindelig
50	Spurvehøg	X		X		Almindelig
51	Duehøg		X			
52	Tårnfalk	X				
53	Vandrefalk			X	X	Årlig
54	Dværfalk			X	X	Årlig
55	Agerhøne	X				
56	Vagtel			X		Sjælden
57	Engsnarre		X			I fremgang

58	Fasan	X				
59	Vandrikse		X			
60	Grønbenet Rørhøne	X				
61	Blishøne	X				
62	Trane			X		Genindvandret
63	Strandskade	X				
64	Klyde		X			
65	Lille Præstekrave		X			2-3 par
66	Stor Præstekrave		X			
67	Strandhjejle			X		Fåtallig
68	Hjejle			X		Almindelig
69	Vibe		X			
70	Steppevibe			X		Stor sjældenhed
71	Sumpvibe			X		Stor sjældenhed
72	Islandsk Ryle			X		
73	Almindelig Ryle			X		
74	Krumnæbbet Ryle			X		
75	Temmincksryle			X		Årlig fåtallig
76	Dværgryle			X		Årlig fåtallig
77	Tinksmed			X		
78	Svaleklire			X		
79	Mudderklire			X		
80	Terekklire			X		Stor sjældenhed
81	Rødben		X	X	X	
82	Sortklire			X		
83	Hvidklire			X		
84	Stor Kobbersneppe		X	X		
85	Stor Regnspe		X	X	X	
86	Skovsneppe		X	X		
87	Dobbeltbekkasin		X	X		
88	Enkeltbekkasin			X		Fåtallig
89	Odinshane			X		Stor sjældenhed
90	Brushane			X		
91	Hættemåge		X	X	X	Koloniruger
92	Stormmåge			X	X	
93	Sølvmåge			X		
94	Svartbag			X		
95	Dværgmåge			X		Ses ofte ved Tissø
96	Dværgterne		X			Koloniruger
97	Splitterne			X		
98	Fjordterne		X	X		
99	Havterne			X		
100	Rovterne			X		Fåtallig årlig
101	Sortterne			X		Fåtallig årlig
102	Hvidvinget Terne			X		Stor sjældenhed
103	Huldue		X	X		Fåtallig
104	Ringdue	X		X	X	
105	Tyrkerdue		X			
106	Gøg	X				
107	Natugle		X			
108	Skovhornugle		X			
109	Mosehornugle				X	Fåtallig, årlig
110	Mursejler			X		
111	Isfugl		X			1-2 ynglepar
112	Sortspætte		X			
113	Stor Flagspætte					
114	Lille Flagspætte				X	Stor sjældenhed
115	Sanglærke	X		X		
116	Hedelærke		X	X		Fåtallig, årlig

117	Digesvale			X		
118	Landsvale			X		
119	Bysvale			X		
120	Engpiber	X		X		
121	Skovpiber	X		X		
122	Hvid Vipstjert	X		X		
123	Gul Vipstjert		X	X		
124	Bjergvipstjert		X			1 ynglepar
125	Gærdesmutte	X				
126	Vandstær			X	X	5-10 fugle
127	Silkehal			X	X	
128	Jernspurv		X	X		
129	Rødhals	X		X		
130	Nattergal		X			I tilbagegang
131	Rødstjert		X	X		
132	Stenpikker			X		
133	Bynkefugl		X	X		
134	Sangdrossel	X		X		
135	Vindrossel			X	X	Almindelig
136	Misteldrossel			X		
137	Sjagger		X	X	X	Almindelig
138	Solsort	X		X	X	Almindelig
139	Havesanger	X		X		
140	Munk	X		X		
141	Gærdesanger	X		X		
142	Tornsanger	X		X		
143	Sivsanger		X	X		
144	Græshoppesanger		X	X		
145	Rørsanger	X		X		
146	Kærsanger		X			
147	Drosselrørsanger			X		Stor sjældenhed
148	Gulbug		X	X		
149	Løvsanger	X		X		
150	Skovsanger		X	X		
151	Gransanger	X		X		
152	Fuglekonge	X		X		
153	Grå Fluesnapper		X	X		
154	Broget Fluesnapper		X	X		I tilbagegang
155	Musvit	X			X	
156	Sortmejse	X			X	
157	Blåmejse	X			X	
158	Sumpmejse		X		X	
159	Halemejse		X		X	
160	Skægmejse		X			
161	Pungmejse		X			1-2 ynglepar
162	Spætmejse	X				
163	Træløber	X				
164	Rødrygget Tornskade		X	X		
165	Stor Tornskade			X	X	
166	Husskade	X				
167	Skovskade	X		X		
168	Nøddekrige			X		Yngler i invasionsår
169	Allike	X		X	X	
170	Råge		X	X		Koloniruger
171	Gråkrage	X		X	X	Race
172	Sortkrage		X			Race, ses ofte ved Tissø
173	Ravn		X			I fremgang

174	Stær	X		X	
175	Gráspurv		X		I tilbagegang
176	Skovspurv	X			I fremgang
177	Bogfinke	X		X	
178	Kvækerfinke			X	
179	Tornirisk	X		X	
180	Lille Gråsiken		X		
181	Stor Gråsiken			X	
182	Stillits	X		X	
183	Grønirisk	X		X	
184	Grønsiken			X	X
185	Dompap		X	X	X
186	Kerneblider		X		
187	Lille Korsnæb		X	X	
188	Stor Korsnæb			X	
189	Rørspurv	X		X	
190	Snespurv			X	X
191	Gulspurv	X		X	
192	Kornværting		X		

